

KOHTUOTSUS EESTI VABARIIGI NIMEL

Kohus	Tartu Maakohus
Kohtunik	Maimu Laumets
Kohtuistungisekretär	Pille Kaarepere
Otsuse tegemise aeg ja koht	24.01.2019, Jõgeva kohtumaja
Tsiviilasja number	2-17-10049
Tsiviilasi	Pusku Invest OÜ hagi mittetulundusühingu „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ vastu võlgnevuse nõudes
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja: Pusku Invest OÜ (registrikood: 10260819; asukoht: Posti 42, Viljandi linn, 71005 Viljandimaa), lepinguline esindaja vandeadvokaat Maili Riisenberg (Sikuti AB; maili.riisenberg@sikutiab.ee); Kostja: mittetulundusühing „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ (registrikood: 80232983; asukoht: MKJ-2, Painküla küla, Jõgeva vald, 48309 Jõgevamaa), lepinguline esindaja vandeadvokaadi abi Allar Laugesaar (Advokaadibüroo Lillo & Partnerid; allar@advokaat.ee)
Kohtuistungi toimumise aeg	Eelistung 23.01.2018; kirjalikus meentluses

RESOLUTSIOON

1. Rahuldada Pusku Invest OÜ hagi.
2. Välja mõista mittetulundusühingult „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ Pusku Invest OÜ kasuks 5962,61 eurot, millest 4612,50 eurot on põhivõlgnevus ning 1350,11 eurot 24.01.2019 seisuga sissenõutavaks muutunud viivis.
3. Välja mõista mittetulundusühingult „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ Pusku Invest OÜ kasuks viivis VÕS § 113 lg 1 lauses 2 sätestatud määras alates 25.01.2019 tasumata põhivõlalt (4612,50 eurot) kuni põhivõla tasumiseni.
4. Jätta mittetulundusühingu „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ tasaarvestuse avaldus rahuldamata.

Menetluskulude jaotus

1. Jätta menetluskulud mittetulundusühingu „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ kanda.
2. Välja mõista mittetulundusühingult „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ Pusku Invest

OÜ menetluskulud summas 1701 eurot, millest 425 eurot on riigilõiv ja 1276 eurot õigusabikulud.

- 3. Välja mõista mittetulundusühingult „Kesk-Eesti Metsaomanikud“ Pusku Invest OÜ kasuks viivis väljamõistetud menetluskuludelt võlaõigusseaduse § 113 lg 1 lauses 2 sätestatud määras (EKP intress + 8% aastas) alates käesoleva otsuse jõustumisest kuni selle täitmiseni.**

Edasikaebamise kord

Kohtuotsusele on õigus edasi kaevata Tartu Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul alates otsuse kättesaamisest, kuid mitte hiljem kui 5 kuu möödumisel otsuse avalikult teatavaks tegemisest. Esitatud appellatsioonkaebus võidakse lahendada kirjalikus menetluses, kui kaebuse esitamisel ei taotleta selle lahendamist istungil.

Hageja nõue ja põhjendused

29.06.2017 esitatud hagiavalduse kohaselt sõlmisid hageja ja kostja 20.03.2014 kaks laenulepingut. Esimese laenulepingu kohaselt kohustus hageja andma kostjale laenu summas 2632,50 eurot ja teise laenulepingu kohaselt 1980 eurot. Lepingute kohaselt kohustus kostja eeltoodud laenusummad tagastama hageja arveldusarvele pärast toetuse (taotlus nr 7-5/11/556) laekumist PRIA-st, kuid mitte hiljem kui 31.05.2015. PRIA andmetel maksti toetus kostjale välja 13.08.2014, kuid hagi esitamise ajani ei ole kostja laenulepingust tulenevat kohustust täitnud. Hageja on korduvalt pöördunud kostja poole kirjaliku nõudega laen tagastada, kuid kostja ei ole seda senini teinud. Kostja kohustus muutus sissenõutavaks 01.06.2015 ning hageja nõuab kostjalt lisaks põhinõudele viivise tasumist summas 769,82 eurot.

Hageja esitas 13.10.2017 täiendava seisukoha. Hageja oli seisukohal, et laenulepingute p 3.3 ei välista laenu rahalise tagasinõudmise. Nimetatud punkt reguleerib olukorda, kus PRIA-st ei laeku toetust vastavate esemete soetamiseks. Selles punktis sisalduvaid lauseid ei saa tõlgendada eraldiseisvana. PRIA toetus oli mõeldud otseselt vastavate seadmete soetamise finantseerimiseks. Juhul, kui tõlgendada viidatud punkti selliselt, et see välistab laenu rahalise tagasinõudmise, siis muudaks see sisutühjaks kostja kohustuse tagastada hagejale laenusumma pärast toetuse laekumist PRIA-st hiljemalt 31. maiks 2015. Hageja selgitas laenulepingu sõlmimise tausta. Kostja esitas SA Erametsakeskusele 2011.a taotluse toetuse saamiseks, et soetada kolmandale isikule Metsatõstuk Vahva Jussi 320 (väärtus 3960 eurot, sh km), Metsaveohaagis ratastega (väärtus 5265 eurot, sh km). SA Erametsakeskus rahaldas 07.03.2012 käskkirjaga taotluse, kohustudes hüvitama pool seadmete väärtusest (ilma käibemaksuta, kuivõrd kostja on käibemaksukohuslane ning seadmete ostmisel sai käibemaksu tagasi). 2014.a alguses teatas kolmas isik, et ei soovi nimetatud seadmeid soetada. Kuivõrd teisi soovijaid ei olnud, teatas hageja, et soovib seda ise teha. Kostja oli sellega nõus. Pool seadmete maksumusest tasus hageja rendi arve alusel ning teise poole tasumiseks vormistati vaidlusalused laenulepingud. 27.03.2014 tegi hageja kostjale ülekande summas 9225 eurot (s.o seadmete kogumaksumus: 3960+5265=9225). Juhul, kui tõlgendada laenulepingut selliselt, et hagejal puudub õigus nõuda laenu tagastamist rahas (millega hageja mingil juhul ei nõustu), oleks tegemist kostjapoolse alusetu rikastumisega. Hageja tasus seadmete maksumuse kogusummas 9225 eurot. Kostja seadmete soetamiseks kulutusi ei teinud. Samas oli seadmete ostmiseks ette nähtud toetus, millise sai samuti kostja ning mille hagejale üle andmisest kostja käesolevaga keeldub. Seega sai kostja ilma ise vastavaid kulutusi tegemata endale PRIA-st makstava sihtotstarbelise toetuse, mida kostja ei ole vastavalt selle sihtotstarbele kasutanud. Hageja ja kostja vahel on selgelt ja üheselt mõistetavalt sõlmitud laenuleping, milles on täpselt märgitud poolte õigused ja kohustused, sh kohustus laenusumma teatud kuupäevaks tagastada. Juhul, kui PRIA-st ei oleks toetust laekunud, oleks toimunud vara müük hagejale ja nõuete

tasaarvestamine. Hageja nentis, et lepingud võimaldavad nõuete tasaarvestamist, kuid nõuete tasarvestamiseks peab kostja kohtule esitama oma nõude hageja vastu ja seda toetavad tõendid.

23.01.2018 istungil selgitas hageja seaduslik esindaja, et haagis ja tõstuk on rendi- ja laenulepingu alusel tema käes ja ta kasutab neid rendilepingu alusel. Rendileping on samal ajal allkirjastatud kui laenuleping. Kostja sai raha ning seadmete soetajaks on samuti kostja. Soetajaks oli kostja seetõttu, et toetuse taotlusel on kindel formaat ja hageja sai seda teha ainult läbi kostja. Selleks, et hageja sai seadmeid kasutada, pidi hageja kostjale üle kandma laenu- ja rendisumma. Tavapärase rendiperiood on viis aastat, mis on ka arvetele märgitud rendiperiood pikkuseks.

26.03.2018 seisukohas selgitas hageja, et tavapäraselt sõlmibki kostja liikmega laenu- ja rendilepingu. Kostja liige tasub kostjale kogu seadme soetamise maksumuse, nagu seda tegi ka hageja, ning määratud toetuse ulatuses sõlmitakse liikmega laenuleping. Kostja kohustub omakorda laenu tagastama pärast toetuse laekumist. Juhuks, kui toetus jäetakse mingil põhjusel välja maksmata, jääb kostja liikmele omand vastavale seadmele, kaotades laenu tagasinõude õiguse. Laenulepinguga kohustub kostja tagastama toetusega kaetud osa seadme ostuhinnast ning teine osa arvestatakse renditasuna ajavahemiku eest, mil seade oli liikme valduses. Pärast viieaastase perioodi möödumist on kostja andnud seadmete omandi üle liikmele, kellega vastavad lepingud sõlmiti.

SA-lt Erametsakeskus taotles toetust kostja toetust, et võimaldada liikmetel osta metsatehnikat vastava toetuse abil. Taotlus toetuse saamiseks esitati SA-le Erametsakeskus, samas kui toetuse pidi välja maksuma PRIA. Juhul kui SA Erametsakeskus või PRIA keelduvad toetuse väljamaksmisest, oligi lepingus punkt, et kostjal ei teki laenu tagasimaksmise kohustust, vaid üksnes seadmete omandi üleandmise kohustus. Hageja soovis seadmed soetada toetusega, mitte tasuta seadmete eest täishinda. Hageja oli seisukohal, et PRIA-lt toetuse laekumine või mittelaekumine määrab üksnes selle, millist lepingupunkti kohaldatakse – kui PRIA-lt toetus on laekunud või laekub, kohaldatakse lepingu p-i 3.1 ning kui PRIA-lt toetust ei laeku, kohaldatakse lepingu p-i 3.3.

Hageja selgitas, et käesolevad laenulepingud sõlmiti oluliselt varem kui 31.03.2015, sest laenulepingul on kuupäevaks 20.03.2014 ja hageja tegi pangaülekande juba 27.04.2014. Kostja viivitas lepingute allkirjastamisega kuni 31.03.2015. 2014. a märtsis, võis küll selge olla, et taotlus on rahuldatud, kuid väljamakset PRIA poolt tehtud ei olnud. Toetus ei pidanud jääma kostjale, sest sellisel juhul on kostja alusetult rikastunud.

Hageja teatas, et rendilepingud jäid allkirjastamata kostjast tulenevatel põhjustel. Siiski kinnitab rendilepingu sõlmimist lepingus esitatud tingimustel esiteks renditasu maksmine hageja poolt. Kostja on hagejale esitanud 20.03.2014 arve samas summas, mis on märgitud ka allkirjastamata lepingutel. Viidatud arvetel on esitatud ka lepingute numbrid, mis kattuvad vara kasutamise lepingutel olevate numbritega. Hageja ei ole vastavaid arveid tasunud põhjusel, et lepinguid ei koostanud mitte kostja, vaid hageja.

02.05.2018 seisukohas selgitas hageja täiendavalt, et maksis kostjale kogu seadmete maksumuse – ühe osa laenuna ja teise osa renditasuna. Kostja pidi seadmed välja ostma enne toetuse saamist, seetõttu hageja terve summa maksiski. Kostja peab hageja laenu 4612,50 eurot tagasi maksuma PRIA-lt saadud toetuse arvel. Toetus oli mõeldud hüvitama osaliselt seadme soetamismaksumust. Käesolevalt ei kuulu laenulepingu p 3.3 kohaldamisele, sest kostjale on PRIA poolt toetus välja makstud. Hageja hinnangul ei puutu asjasse rendilepingu tingimused, kuivõrd tegemist on laenulepingust tuleneva nõudega. See, kas pooled sõlmisid seadmete valdamiseks rendilepingu või oli poolte tegelikult tahteks sõlmida edasilükkava tingimusega müügileping, ei puutu käesoleva vaidluse esemesse. Vastav vaidlus saab kerkida alles siis, kui

kostja peaks esitama hagejale nõude seadmete tagastamiseks ning hageja keeldub seda tegemast.

11.06.2018 vastuses asus hageja seisukohale, et kostja tasaarvestamise avaldus on alusetu, sest hageja on kostjale seadmete kasutamise eest renditasu maksnud. Kostja on jätnud s avalduse aluseks olevad asjaolud tõendamata. Hageja leidis, et nõude tõendamiseks ei piisa hinnapakumise esitamisest. Poolte vahel sõlmitud rendileping kehtib kuni 25.03.2019. Rendilepingu periood määrati alates lepingu sõlmimisest, s.o seadmete üleandmisest kuni viie aasta möödumiseni, sest lepingu sõlmimise ajal ei olnud teada kas ja millal PRIA toetus üldse laekub. Hageja on renditasu viieks aastaks juba maksnud.

05.10.2018 seisukohas avaldas hageja, et tegemist on suuliste rendilepingutega, sest kostja rendilepinguid ei allkirjastanud. Lepingute tingimused olid samad, mis allkirjastamata kirjalikes lepingutes. Eelnimetatut kinnitab see, et kostja esitas arved samas summas nagu oli kirjalikes lepingutes ning kostja ei ole enne käesolevat menetlust kolme aasta jooksul kordagi nõudnud hagejalt täiendava renditasu maksmist. Hageja rõhutas, et kostja on samasuguseid lepinguid sõlminud ka teiste kostja liikmetega.

Kostja vastuväited

Kostja esitas 13.09.2017 vastuse hagiavaldusele, milles märkis, et hagi on alusetu ja ta vaidles sellele vastu. Kostja hinnangul on hagi esitatud pahatahtlikult. Hageja juhatuse liikme Rünno Viiriga seoses on kostjal ja kostja juhatuse liikmel toimunud ja toimumas viis kohtuvaidlust ning lisaks sellele on Rünno Viiri suhtes käimas kriminaalmenetlus. Hagejal ei ole kostja vastu enam mingeid nõudeid, vaid vastupidi- hageja on kostjalt teenuseid ja asju saanud, kuid ei ole tänaseni nende eest tasunud.

Kostja viitas, et hageja on jätnud hagiavalduses märkimata, et on väidetava laenulepingu alusel haagise ja tõstuki enda kasutusse saanud. Kostja arvates on hagi eesmärk see, et hageja tahab saada haagist ja tõstuki nende eest maksmata. Laenulepingute tegelikuks sisuks on haagise ja tõstuki saamine, mis on selgelt ka laenulepingus välja toodud. Lepingu kohaselt on pooltel õigus vastastikused nõuded tasaarvestada, mida on ka tehtud ja laenusuhe on lõppenud. Hageja tekitas kostjale teostamata hooldusraie kohta teadlikult valeandmeid esitades kahju (Erametsakeskuse tehtud trahv), mida hageja ei hüvitanud, vaid soovis tasaarvestada. Kostja ei nõustunud viivisenõudega, sest olematult nõudelt ei saa viivist nõuda.

06.11.2017 esitatud vastuses märkis kostja, et tema hinnangul ei ole vaidlust selles, et haagis ja tõstuk on hageja käes. Kostja teatas, et ei saa aru, milliseid asjaolusid ta tõendama peab hakkama, sest hageja eitab kõike, sh iseenda varasemaid väiteid.

23.01.2018 istungil kinnitas kostja seaduslik esindaja, et vaidlust ei ole selle üle, et kostja on raha saanud ning seda ei ole hagejale tagasi maksnud. Kostja selgitas, et poolte vahel ei ole sõlmitud mingit rendilepingut. Seadmed on hageja kasutuses, mitte kostja. Kostja teatas, et ei taha neid vanu seadmeid enam tagasi. Mingit renditulu ei ole kostja rohkem saanud kui kahe arve alusel.

15.02.2018 seisukohas selgitas kostja, et poolte ühine tahe oli haagise ja tõstuki omandamine hagejale. Kostja ja hageja vormistasid laenulepingud tahtega leppida kokku selles, et seadmed jäävad peale toetuse perioodi hagejale ja mingeid nõudeid pooltel enam ei ole. Kuna seadmete ostmine oli seotud kostja esitatud toetuse taotlusega, ei saanud kostja seadmeid hagejale koheselt müüa. Toetuse tingimuse kohaselt peab seade olema taotleja oma vähemalt 5 aastat. Sellest tulenevalt leppisid hageja ja kostja kokku, et haagis ja tõstuk on hageja kasutuses, aga

omandiõigus seadmetele läheb üle viie aasta pärast ehk 13. augustil 2019. Seega on kõik hageja nõuded kostja vastu lõppenud. Tulenevalt seadmete müügi pii rangust kandis hageja kostjale raha üle märkides selgituseks arved ja laenulepingud.

Laenulepingud, mille alusel hageja on nõude esitanud, sõlmiti 31. märtsil 2015 ehk rohkem kui kolm aastat pärast toetuse taotluse rahuldamise otsustamist. Seega oli juba teada, et kostja saab toetust ning laenulepingu punkt 3.3 ei olnud 2015.a enam mingit sisu. Kostja leidis, et tasaarvestamine sisaldub lepingu punktis 3.3 ning hageja on selle kätte saanud ja sellega nõustunud. Nimetatud tingimus tähendab seda, et omandiõiguse üleminekuga viieaastase kasutusperioodi lõpus loetakse nõuded täidetuks.

Kostja teatas, et vara kasutamise lepingut pooled ei ole sõlminud. Hageja poolt esitatud allkirjastamata rendilepingud ei tõenda poolte vahel kokkuleppe olemasolu. Lisaks on hageja esitanud kohtule 08. veebruaril 2018. a lepingute sõlmimise tasu arved, milliseid hageja tasunud ei ole. See on loomulik, sest lepinguid ei sõlmitud.

02.05.2018 esitas kostja oma seisukoha ning tasaarvestuse avalduse. Kostja esitas tasaarvestamise avalduse, milles arvestab hageja nõude tervikuna (5716,07 eurot) tasa hageja kohustusega tasuda vara kasutamise eest tasu (renti). Kostja palus sellest lähtuvalt jätta hagi rahuldamata.

Pooled leppisid kokku seadmete müügis, mitte omandi üleandmises pärast viieaastast perioodi. Kostja oli seisukohal, et vara kasutamise lepingud on koostatud hiljem. Allkirjastamata rendilepingud tõendavad vaid seda, millistes tingimustes pooled kokku ei leppinud. Kostja poleks kunagi olnud nõus kokkuleppega, milles vara kasutamise tasu on nii madal, arvestades, et sarnaste seadmete rendi turuhind on 500 eurot kuus. Kostjale teadaolevalt Eestis keegi pikemate perioodide osas soodsamat hinda rentimisel ei paku.

10.08.2018 asus kostja seisukohale, et väär on hageja väide, et 4612,50 eurot on 5 aasta renditasu. Hinnas kokku leppimine eeldab mõlema poole soovi, mida kostja avaldanud ei ole. Kostja leidis, et kui hinda ei ole kokku lepitud, tuleb maksta tavaliselt tasutavat hinda. Hageja ei ole kuidagi põhjendanud seda, miks peaks kostja talle rendihinna osas ligi kümnekordset allahindlust tegema. Lisaks on pooled kokku leppinud, et hageja saab seadmed endale. Kostja ei nõustunud hageja väitega, et kostja ei saa tasaarveldust teha, sest lepingust tulenevalt on pooltel see õigus olemas.

05.10.2018 seisukohas jäi kostja varasemalt avaldatu juurde ja leidis, et hagi tuleb jätta rahuldamata. Kostja selgitas lisaks, et hageja ei ole kunagi kostjale rendilepingu kavandit saatnud ega seda allkirjastada palunud. Kogu kokkulepe sisaldus seega laenulepingutes. Pooled leppisid kokku seadmete ostmises ja müümises hinnaga 9225 eurot. Nimetatud summa on kostjale tasutud.

Vastavalt kokkuleppele tuleb arvestada nõuded tasa ja siis on poolte kohustused täidetud. Kostja selgitas, et esitatud tasaarvestus on tingimuslik, sest kostjale pole selge, milline on asjakohane hinnang õiguslikule suhtele. Kui kohus leiab, et hageja on tasunud 4612,50 eurot rendina ja teine pool summast on laen, mis tuleb tagastada ja maksta lisaks viiviseid, on tegemist olukorraga, kus kostjal on õigus nõuda oma vara tagasi ning nõuda selle kasutamise eest tasu, mis on tavapärase sellise vara kasutamise korral. Kostja renditasu võimalik nõue hageja vastu on sel juhul 30 000 eurot (60 kuud x 500 €) + käibemaks 6000 eurot miinus hageja tasutud 4612,50 eurot ehk 31 387,50 eurot. Nimetatud summa arvelt soovib kostja sel juhul kogu väljamõistetava summa tasaarvestamist. Just selleks puhuks esitas kostja oma tasaarvestusavalduse vastuväite. Kostja oli seisukohal, et tema nõue on sissenõutav, kuna vastav tasaarvestamise kokkuleppe sisaldub otsesõnu laenulepingutes, millele hageja oma nõude esitamisel tugineb.

Kohtu põhjendused

Kohus, tutvunud poolte seisukohtadega ja uurinud asjas kogutud tõendeid, leiab, et hagi on põhjendatud ja tuleb rahuldada.

Poolte vahel puudub vaidlus järgmiste asjaolude üle:

- Poolte vahel on 31.05.2015 sõlmitud kaks laenulepingut: nr 2014/03/20-2/1-L-11 laenusummas 2632,50 eurot (tl 12) ja 2014/03/20-1/1-L-11 laenusummas 1980 eurot (tl 14), kokku 4612,50 eurot. Laenulepingud on tingimuste, v.a lepingueseme ja laenusumma, osas identsed.
- Metsatõstuki Vahva Jussi 320 täishind oli 3960 eurot ja ratastega metsaveohaagise täishind 5265 eurot (tl 31-32), kokku 9225 eurot. Puudub vaidlus, et kostja on nimetatud seadmed te eest müüjale tasunud.
- Kostja taotles ülalnimetatud seadmete omandamiseks toetust. PRIA on maksnud kostjale toetust seadmete maksumusest pooles ulatuses (v.a km), s.o summas 3843,75 eurot. Toetus on kostjale välja makstud 13.08.2014 (tl 33-35, 39).
- Kostja esitas 20.03.2014 hagejale kaks rendiarvet: nr 14032001 metsatõstuki renditasu 1 perioodiks 1980 eurot ning nr 2014032003 metsaveo haagise renditasu 1 perioodiks summas 2632,50 eurot (tl 36-37), kokku 4612,50 eurot.
- Hageja on 27.03.2014 tasunud kostjale 9225 eurot mõlema laenulepingu ning mõlema rendiarve alusel (tl 38). Kostja on nimetatud summa kätte saanud.
- Metsatõstuk ja metsaveo haagis on hageja valduses.

Seega on hageja ja kostja vahel sõlmitud laenulepingud, mille kohaselt on kostjal kohustus tagastada hagejale 4612,50 eurot. Pooled ei vaidle, et kostja ei ole laenulepingute alusel hagejale nimetatud summat tasunud.

Mõlema laenulepingu p 3.1. kohaselt on laenusaaja kohustatud tagastama laenuandajale laenusumma pärast toetuse laekumist PRIA-st, laen tuli tagastada hiljemalt 31.05.2015.a. Puudub vaidlus, et kostja on PRIA-st toetuse saanud. Seega oli laenu tagastamise tingimus saabunud ning igal juhul on saabunud lepingu täitmsie tähtaeg 31.05.2015.a.

VÕS § 76 lg 1 kohaselt tuleb kohustus täita vastavalt lepingule või seadusele. VÕS § 101 lg 1 p 1 ja § 108 lg 1 võib võlausaldaja juhul, kui võlgnik on rikkunud kohustust, nõuda kohustuse täitmist.

Kostja esitas aga vastuväite, et on hageja nõude tasaarvestanud enda nõudega, mis tal väidetavalt oli hageja vastu rendisuhtest tulenevalt. Kohus märgib, et tasaarvestuse nõude esitas kostja alles siis, kui menetlus oli kestnud juba peaaegu aasta ning täpsema omapoolse nõude, mida kostja soovib tasaarvestada esitas kostja veelgi hiljem.

VÕS § 197 lg 1 sätestab, et kui kaks isikut (tasaarvestuse pooled) on kohustatud maksuma teineteisele rahasumma või täitma muu samaliigilise kohustuse, võib kumbki pool (tasaarvestav pool) oma nõude teise poole nõudega tasaarvestada, kui tasaarvestaval poolel on õigus oma kohustus täita ja teiselt poolelt nõuda tema kohustuse täitmist.

Seega eeldab nõuete tasaarvestamine, et ka kostjal on hageja vastu sissenõutavaks muutnud nõue.

Kohus leiab, et kostja ei ole menetluses käitunud heas usus. Kostja on esitanud rendilepingu olemasolu kohta erinevaid, üksteisega vastuolus olevaid väiteid. Kohtuistungil väitis kostja, et mingit rendilepingut poolte vahel sõlmitud ei ole, kuid seejärel teatas samal istungil, et rohkem renditulu pole ta saanud kui kahe esitatud arve alusel. Kostja kinnitas seega, et on renditulu kahe arve alusel saanud, kuigi eitas rendilepingu olemasolu. Renditulu makstakse aga üksnes

rendilepingu alusel. Pooled ei vaieldud selle üle, et kostja on esitanud mõlema seadme osas renditasu arved, kokku summas 4612,50 eurot, mille hageja on kostjale 27.03.2014 tasunud. Renditasu arvete esitamine kostja poolt ja nende maksmine hageja poolt on kostja rendisuhet siiski kinnitanud.

Kostja on ka avaldanud, et kõik tingimused on kirjas laenulepingus ning poolte vahel puudub mistahes rendileping, sest kostja ei oleks kunagi sõlminud rendilepingut nii väikese renditasu eest.

Hiljem menetluses on kostja aga asunud seisukohale, et rendisuhe hagejaga siiski oli, kuid mingeid tingimusi ei olnud kokku lepitud. Kohus selgitab, et lepingut ei ole sõlmitud kui ei ole kokku lepitud lepingu tingimustes-VÕS § 9. Menetluses selgitasid pooled, et seadmed on hageja valduses ja kasutuses ning kostja ei ole kunagi esitanud omandiõigusest tulenevalt nõuet nende välja andmiseks ja ei soovi ka seda teha. Kohus märgib, et ei ole eluliselt usutav, et vara omanik lubab teisel isikul ilma kokkuleppeta oma vara kasutada ja vallata, ning seda ka pärast seda, kui talle on selgitatud väljanõudeõigust. Samuti ei pea kohus eluliselt usutavaks ja pooled ei ole seda ka väitnud, et tegemist oleks tasuta kasutamise lepinguga.

Kohus, kaalunud kõiki esitatud seisukohti ning kogumis tõendeid ja poolte käitumist enne kohtumenetlust, leiab, et hageja ja kostja vahel oli suuline rendileping. Pooled ei ole kohtule esitanud allkirjastatud rendilepingut. Hageja selgituse kohaselt olid tal rendilepingud ette valmistatud, kuid kostja neid ei allkirjastanud (t lk 56-57). Kohus märgib, et asjaolu, miks kostja neid ei allkirjastanud ning ka kostja väited, et need on vormistatud tagantjäreli, ei puutu asjasse ega muuda asjaolu, et pooltel siiski oli rendisuhe.

VÕS § 339 sätestab: Rendilepinguga kohustub üks isik (rendileandja) andma teisele isikule (rentnik) kasutamiseks rendilepingu eseme ning võimaldama talle rendilepingu esemest korrapärase majandamise reeglite järgi saadava vilja. Rentnik on kohustatud maksma selle eest tasu (renti).

Kuna tegemist ei ole eluruumi üüri-/rendisuhtega ei ole lepingule kirjalikku vormis vastavalt VÕS § 341 ja § 274 ette nähtud.

Kohus, kaalunud kõiki esitatud seisukohti ning kogumis tõendeid ja poolte käitumist enne kohtumenetlust, leiab, et hageja ja kostja vahel oli suuline rendileping, mille kohaselt andis kostja hagejale rendile Metsatõstuki Vahva Jussi 320 ja ratastega metsaveohaagise.

Poolte vahel on vaidlus muude lepingu tingimuste: eelkõige renditasu suuruse ja kestuse üle. Hageja leidis, et kokkuleppe kestuseks oli 5 aastat, kuna see on toetuse määramise tingimuste kohaselt periood, mille jooksul ei saa toetuse saaja ostetud seadmeid võõrandada. Kokkuleppe kohaselt pidi selle perioodi möödumisel seadmete omandiõigus üle antama hagejale. Kostja neile väidetele vastu ei vaieldud.

Pooltel oli erinev seisukoht renditasu suuruse osas, kusjuures kostja muutis oma seisukohta menetluse kestel mitmel moel: istungil 23.01.2018.a väitis kostja esindaja, et ta ei tea mingist rendilepingust midagi ja ei tea ka, millise perioodi eest on hagejale renditasu makstud. Kostja ei esitanud tõendeid selle kohta, mis perioodiks on rendileping sõlmitud ega ka selle kohta, millise perioodi kohta on eelviidatud kaks arvet esitatud. Hiljem kostja möönis, et rendisuhe oli, kuid millise tasu eest, ta ei täpsustanud ega tõendanud. Kostja ainsaks argumendiks menetluses oli, et arvete kohaselt on renditasu 5 aastase perioodi kohta liiga madal ning et allkirjastamata kirjalikud rendilepingu ettepanekud ei ole kohased, sest ka seal on renditasu liiga madal. Kostja esitas ka ühe hinnapakumise renditasu suuruse kohta (t lk 91), mille kohaselt on sarnase seadme kuurendi suuruseks 500 eurot.

Hageja oli menetluses läbivalt seisukohal, et renditasu oli kokku lepitud suuruses, milles kostja on esitanud kaks arvet ja arvetele märgitud „1 periood“ on 5 aastat, so periood, kuni hageja

oleks saanud seadmed enda omandisse. Seega olid arved esitatud kogu eeldatava rendiperioodi kohta.

Kohus, hinnanud kogumis kohtu ette ei ole toodud asjaolusid ning ka kaudseid tõendeid, leiab, et pooled olid siiski kokku leppinud renditasu suuruse kogu perioodi 5 aastat kohta ning tasu maksmiseks esitas kostja kaks arvet (st kumamgi seadme kohta eraldi): metsatõstuki renditasu 1 perioodiks 1980 eurot ning nr 2014032003 metsaveo haagise renditasu 1 perioodiks summas 2632,50 eurot (tl 36-37), kokku 4612,50 eurot. Kohtu arvamus tugineb sellele, et kostja ei ole pärast hageja poolt ühekordse makse tegemist 27.03.2014.a, so ligi kolme aasta jooksul kordagi nõudnud hagejalt täiendavat renditasu. Arvetel olev renditasu vastab ka kirjalikult koostatud rendilepingute projektides märgitud tasule (kuigi lepingudi alla ei kirjutatud). Kostja ise ei ole osanud selgitada, kui pika aja kohta renditasu arve üldse alguse esitati ja kui pikk rendiperiood üldse olema pidi. Samuti ei ole kostja toonud ka konkreetselt välja, millises tasus kokku lepit. Kohus leiab, et kostja esitatud tõendit võimaliku renditasu suuruse osas ei saa käesolevalt arvestada kostja väidetavat nõuet tõendava tõenina. Esmalt on hinnapakumises asjaoldud oluliselt erinevad, sest hinnapakumist ei võetud PRIA toetusega soetatud seadmele rendiks, mis hiljem peaks saama rentniku omaks. Teiseks on hageja ja kostja vahelise rendisuhte periood 5 aastat, so 60 kuud, hinnapakumine on tehtud aga eeldusel, et seadet renditakse lühiajaliselt- vastasel korral oleks pakutud näiteks aasta hinda. On ilmne, et pikaajalise renditingimused erinevad lühiajalisest rendist: näiteks kelle kanda on seadme korrashoiu kulud, kes kannab majandlikku riski, kui seadet sihtotstarbeliselt kasutada ei saa jne. Samuti märgib kohus, et tõend on hangitud alles 02.05.2018- seega ei olnud kostjal kuni kohtuvaidluses rendisuhte tõstatamiseni kahtlust, milline peaks renditasu olema ja ta on tõendi hankinud vaid kohtule esitamiseks. Kuna tegemist on vaid ühe tõendiga, ei ole see piisavaks tõendama tegelikku keskmist hinda nimetatud turul.

Kohtu hinnang tugineb ka hageja kirjeldatud sarnaste seadmete tavapärasele omandamise metoodikale, mille osas kostja vastuväiteid ega ümberlukkavaid tõendeid ei esitanud. Nimelt tasuvad kostja liikmed kostjale kogu seadmete müügihinna laenu- ja rendilepingu alusel, kusjuures osa tasumisel saadavast summast saadakse PRIA toetusena. Toetuste saamise reeglistik määrab ka selle, et kostja ei saanud seadmeid hagejale koheselt müüa. **Toetuse tingimuse kohaselt peab seade olema taotleja oma vähemalt 5 aastat. Sellest tulenevalt leppisid hageja ja kostja kokku, et haagis ja tõstuk on hageja kasutuses, aga omandiõigus seadmetele läheb üle viie aasta pärast.** Kostja on oma kirjalikes seisukohtades kinnitanud, et seadmeid soovis osta hageja, kuid toetust oli võimalik saada vaid kostjal ning kostja kohustus seadmed enne toetuse saamist ise välja ostma. PRIA otsusest (tl 33-35) nähtuvalt toetasid nad kostjat seadmete ostu poolest ulatuses (v.a käibemaks), tõstuki eest 1650 eurot ja haagise eest 2193,75 eurot, kokku 3843,75 eurot. Vaidlust pole selles, et kostjale on toetus välja makstud 13.08.2014 (tl 39). Kohus leiab laenu- ja rendilepinguid koosmõjus hinnates, et nende sõlmimise eesmärk oli võimaldada hagejal soetada seadmed soodushinnaga, s.o poole hinnaga. Kohtu arvates pole eluliselt usutav, et hageja oleks soovinud seadmed osta täishinnaga vahendaja kaudu ilma, et saaks seadmete omanikuks viie aasta jooksul. Vastasel juhul oleks hageja võinud pöörduda ise otse müüja poole, maksta täishinna ja saada kohe seadmete omanikuks. Taolist skeemi sisaldavad lepingud täidavad kohtu hinnangul üksnes soodushinnaga seadmete müügi eesmärki. Võrreldes laenusummat ja rendisummat seadmete kogumaksumusega, on ilmne, et ka käesolevalt kasutasid hageja ja kostja sama skeemi ja arvetel märgitud rendisumma suurus on seega eluliselt usutav.

Eeltoodust tulenevalt asub kohus seisukohale, et eluliselt usutav on hageja väide, et pooled leppisid rendilepinguga kokku renditasus 4612,50 eurot mõlema seadme peale kokku viieks aastaks.

Kuna rendisumma on hageja poolt kostjale juba tasutud, puudub tal tasaarvestatav nõue hageja vastu.

Kohus täiendavalt märgib, et laenulepingute p 3 sisaldab kahte laenu tagastamise viisi, sõltuvalt kostjale PRIA toetuse maksmisest. Punkt 3.1 kohaldub siis kui kostjale makstakse toetust ja punkt 3.3 kohaldub siis, kui toetust kostjale ei maksta. Kohtu hinnangul välistab leping eelnimetatud punktide samal ajal kohaldamise, st et kohaldub kas üks laenu tagastamise viis või teine, kuid kindlasti mitte mõlemad korraga. Seega on punktist 3.3 tulenevalt nõudeid võimalik tasaarvestada üksnes siis, kui kostjale PRIA poolt toetust ei maksta. Kuna puudub vaidlus, et kostjale on PRIA poolt toetust makstud, siis kohaldub laenulepingute p 3.1 ning lepingute alusel tasaarvestamist ei toimu.

Eeltoodust tulenevalt asub kohus seisukohale, et hagejal on õigus nõuda laenulepingu p 3.1 alusel laenusummade tagastamist summas 4612,50 eurot ning nimetatud summa tuleb kostjalt hageja kasuks välja mõista. Tasaarvestuse vastuväide tuleb jätta rahuldamata. Kostjalt tuleb hageja kasuks välja mõista 4612.50 eurot.

Lisaks põhivõlale nõuab hageja kostjalt viivist. Hageja nõuab kostjalt viivist alates laenu tagastamise tähtpäevale järgnevast päevast 01.06.2015 kuni hagi esitamiseni 29.06.2017. Hageja on viivist arvestanud seadusjärgses määras kokku summas 769,82 eurot (viivise raport tl 7).

VÕS § 113 lg 1 kohaselt võib võlausaldaja rahalise kohustuse täitmisega viivitamise korral nõuda võlgnikult viivitusintressi (viivis), arvates kohustuse sissenõutavaks muutumisest kuni kohase täitmiseni. Viivise määraks loetakse käesoleva seaduse §-s 94 sätestatud intressimäär, millele lisandub kaheksa protsenti aastas. Kui lepinguga on ette nähtud kõrgem intressimäär kui seadusjärgne viivisemäär, loetakse viivise määraks lepinguga ettenähtud intressimäär.

Kuivõrd hageja põhinõue kostja vastu on põhjendatud ning kohus on selle kostjalt välja mõistnud, on hagejal õigus nõuda ka viivist. Kohus kontrollis hageja viivise arvestust ning leiab, et hageja on viivist arvestanud korrektselt. Viivis tuleb kostjalt hageja kasuks välja mõista.

Hageja nõuab lisaks viivisele ka viivist, mis pole hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutunud, s.o jooksvat viivist. Viivist tuleb arvestada alates hagi esitamisele järgnevast päevast, s.o 30.06.2017.

TsMS § 367 kohaselt võib viivisenõude koos põhinõudega esitada hagi sellisel, et taotletakse viivise, mis ei ole hagi esitamise ajaks veel sissenõutavaks muutunud, väljamõistmist kohtult mitte kindla summana, vaid täielikult või osaliselt protsendina põhinõudest kuni põhinõude täitmiseni.

Perioodi 30.06.2017 kuni 24.01.2019 tuleb kostjalt välja mõista sissenõutavaks muutunud viivis 580,29 eurot ($8,00\%/365p/100 \times 4612,50 \text{€} \times 574p$).

Kohus mõistab kostjalt hageja kasuks välja viivise summas eurot 1350,11 eurot (769,82+580,29). Alates kohtuotsuse tegemisest kuni tagastamata laenusumma täieliku tasumiseni tuleb kostjalt välja mõista viivis seadusjärgses määras tagastamata põhisummalt 4612,50 eurot.

Eeltoodu alusel mõistab kohus kostjalt hageja kasuks välja 5962,61 eurot, millest 4612,50 eurot moodustab põhivõlg ja 1350,11 eurot sissenõutavaks muutunud viivis.

Menetluskulude jaotus

Vastavalt TsMS § 173 lg-le 1 esitab asja menetlenud kohus menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Lõike 4 kohaselt näeb kohus menetluskulude jaotuses ette, millised menetluskulud keegi menetlusosalistest peab kanda, välja arvatud kulude rahalise suuruse.

TsMS § 162 lg 1 sätestab, et hagimenetluse kulud kannab pool, kelle kahjuks otsust tehti ning löike 2 kohaselt hüvitab pool, kelle kahjuks otsus tehti teisele poolele muu hulgas kohtumenetluse tõttu tekkinud vajalikud kohtuvälised kulud.

Lähtudes TsMS §-st 162 jätab kohus kõik menetluskulud kostja kanda.

Pooled esitasid menetluskulude nimekirjad kohtule. Kuivõrd kohus rahuldab hagi täies ulatuses ning jättis menetluskulud kostja kanda, siis ei hinda kohus käesolevalt kostja menetluskulusid.

Hageja nimekirja kohaselt on temal seoses menetlusega kulusid kokku 1701 eurot. Nimetatud kulud koosnevad hagi esitamisel tasutud riigilõivust 425 eurot ning õigusabikuludest summas 1276 eurot.

Kostja hageja menetluskuludele vastu ei vaielnud.

Kohus leiab, et hageja kuludest on põhjendatud riigilõiv 425 eurot vastavalt TsMS § 147 lg-le 1.

Hageja on esitanud taotluse õigusabiga seotud kulude hüvitamiseks. Nimetatud kulud on kohtuvälised kulud vastavalt TsMS § 144 p 1 ja p 2 – esindajate kulud ja nende sõidukulud.

TsMS § 175 lg 1 sätestab: Kui menetlusosaline peab menetluskulude jaotust kindlaksmäärava kohtulahendi kohaselt kandma teist menetlusosalist esindanud lepingulise esindaja kulud, mõistab kohus kulud välja põhjendatud ja vajalikus ulatuses. Lepinguline esindaja on menetlusosalist menetluses esindav advokaat või muu esindaja käesoleva seadustiku §-s 218 sätestatu kohaselt.

Kohus peab seega hindama tehtud õigusabikulude vajalikkust ja põhjendatust konkreetse menetluse kontekstis.

Hagejat on käesolevas menetluses esindanud vandeadvokaadi abi Lily Sandel ning hiljem samas büroos töötav vandeadvokaat Maili Riisenberg. Hagejal on õigusabile kulunud 1276 eurot (käibemaksuta), s.o 15,95 tundi, tasumääraga 80€/h (km-ta).

Kohus leiab, et põhjendatuks saab lugeda hageja lepingulise esindaja tasumäära, arvestades esindaja kvalifikatsiooni ja menetluse kestust. Tasumäär 80 eurot töötunni eest vastab ka üldteadaolevale keskmisele sarnase õigusteenu eest makstavale tasumäärale. Riigikohtu senises praktikas on peetud põhjendatuks ja vajalikuks lepingulise esindaja tunnitasu 120 eurot (nii käibemaksuga kui käibemaksuta) (01.10.2013.a määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-92-13, 13.11.2013.a otsus tsiviilasjas 3-2-1-115-13).

Arvestades menetluse keerukust, mahtu, kestust ja hageja esindaja kvalifikatsiooni ning tema poolt esitatud menetlusdokumente ja tõendeid, leiab kohus, et õigusabile kulunud 15,95 tundi on põhjendatud ja vajalik ning tuleb kostjalt hageja kasuks välja mõista.

Eeltoodut arvestades on kohus seisukohal, et kostja põhjendatud ja vajalik kulu õigusabile on kokku 1276 eurot (80€x15,95h).

Kostjalt tuleb hageja kasuks välja mõista kokku 1701 eurot.

Hageja taotlusel mõistab kohus TsMS § 177 lg 2 alusel kostjalt hageja kasuks välja viivise menetluskuludelt alates kohtulahendi jõustumisest kuni täitmiseni VÕS § 113 lg 1 ettenähtud määras.

/allkirjastatud digitaalselt/

Maimu Laumets
Kohtunik